

Liedrecital

Yulia Matochkina

16.00 UUR | JURRIAANSE ZAAL

**mezzosopraan
piano**

**Yulia Matochkina
Anatoly Kuznetsov**

Pjotr Iljitsj Tsjaikovski (1840-1893)

Zes Franse romances Op.65 (1888)

I. Sérénade

II. Déception

III. Sérénade - J'aime dans le rayon

IV. Qu'importe que l'hiver

V. Les larmes

VI. Rondel

Georgi Sviridov (1915-1998)

uit Petersburg: De Bruid (1995)

Valery Gavrilin (1939-1999)

uit Russisch notitieboek: Lijden (1964)

Vasilii Kalinnikov (1866-1901)

De Klokken (1900)

Nikolaj Tcherepnin (1873-1945)

Herfst

Sergei Rachmaninov (1873-1943)

uit Twaalf liederen Op.14 (1895): O treur niet

Jules Massenet (1842-1912)

uit Werther (1887): Va! laisse couler mes larmes

Nikolaj Rimsky-Korsakov (1844-1908)

uit De Tsarenbruid (1898): Aria van Ljoebasja

Het concert duurt een uur en er is geen pauze.

Liedteksten verkrijgbaar aan de zaal.

Toelichting

Liedrecital Yulia Matochkina

In de negentiende eeuw onderhielden Parijs en Rusland nauwe culturele banden. Het Franse ballet maakte furor bij de tsaristische familie, en de elite sprak graag Frans. Toen de kleine Pjotr Illjitsj Tsjajkovski bijna vijf was, namen zijn ouders een Franse gouvernante in dienst. Binnen enkele maanden sprak het kind vloeiend Frans. Als volwassen componist schreef Tsjajkovski één cyclus van Franse *mélodies* (de tegenhanger van het Duitse lied): de *Zes Franse romances* op. 65 uit 1888. Aanleiding was een hernieuwde ontmoeting met de Belgische stersopraan Désirée Artôt, met wie hij twintig jaar eerder bijna getrouwd was. Dit sierlijke zesluik sluit perfect aan bij de Franse esthetiek: geen pathos, maar charme en een lichte neiging naar archaïsme. Vier van de gedichten komen uit de koker van de dichter en librettist Paul Collin, die drie jaar jonger was dan de componist.

Georgi Vasiljevitsj Sviridov (1915-1998) was een buitengewoon succesvolle componist, wiens neoromantische stijl zeer in de smaak viel bij het Sovjetregime. Talrijke onderscheidingen getuigen hiervan. Hij liet zich door de Russisch-orthodoxe gezangen beïnvloeden en schreef in alle denkbare genres, met de nadruk op koormuziek en lied. *De bruid* hoort bij zijn 'vocaal gedicht' *Petersburg* uit 1995. In deze negendelige cyclus op gedichten van Aleksandr Blok staat het wel en wee van de metropool aan de Neva centraal.

Ook Valery Alexandrovitsj Gavriliin (1939-1999) liet een omvangrijk en veelzijdig oeuvre na. Zijn muziek vertoont invloeden uit de Duitse romantiek, maar hij

wist moeiteloos volkse invloeden binnen het klassieke idioom te vervlechten. Zo roept de pianobegeleiding van *Stradal'naya* (Lijden) associaties op met de balalaïka, terwijl de tekst ontleend is aan een volksgedicht. In dit lied uit 1964, onderdeel van de cyclus *Russkaya Tetrad* (Russisch notitieboek), geeft de zangeres uiting aan haar woede en verdriet.

Dankzij Tsjajkovski's aanbeveling kon Vasilii Sergejevitsj Kalinnikov (1866-1901) zijn carrière als dirigent beginnen. Dankzij de steun van Rachmaninov kon hij later enkele composities uitgeven. Toen zijn carrière door tuberculose gedwarsboemd werd, trok hij zich terug in het warmere Yalta. Daar componeerde hij in 1900 *De klokken* op een tekst van groothertog Konstantin Konstantinovitsj. Het onderwerp wordt meteen duidelijk dankzij het terugkerende motiefje in de pianopartij.

Nikolai Nikolaievitsj Tcherepnin (1873-1945) studeerde bij Rimsky-Korsakov, dirigeerde voorstellingen van de Ballets Russes in heel Europa en gaf directies aan de jonge Prokofiev. Na de communistische revolutie vestigde hij zich in Parijs, waar hij een Russisch conservatorium oprichtte. Hij componeerde bijna honderd liederen, waarbij hij zich vaak door symbolistische dichters liet inspireren, en een enkele keer door Japanse poëzie in vertaling.

Voor Sergei Vasiljevitsj Rachmaninov (1873-1943) was het lied een belangrijke bijzaak. Naast symfonieën, pianoconcerten, kamermuziek en opera componeerde hij met regelmaat tot 1916 korte vocale stukken met piano. *O treur niet* ontstond

in 1896, ten tijde van de Eerste symfonie, en maakt deel uit van de *Twaalf liederen* op. 14. De fijngevoelige, melancholische sfeer wordt versterkt door de melodische eenvoud van de zanglijn.

In 1887 baseerde de Fransman Jules Massenet zijn opera *Werther* op Goethes beroemde roman *Het lijden van de jonge Werther*. Zowel bij hem als bij de Duitse meester komt Charlotte aanvankelijk over als een afstandelijke en raadselachtige vrouw. Pas in de derde akte laat ze haar gevoelens toe. Het is kerstavond. Charlotte herleest Werthers liefdesbrieven en moet zichzelf toegeven dat ze van hem houdt, al is ze met een ander getrouwd. Haar jongere zus Sofie probeert haar vergeefs op te vrolijken, waarna Charlotte zich tot haar richt voor haar emotionele 'tranenaria': haar hart is gebroken.

Nikolai Andrejevitsj Rimsky-Korsakov keerde zich in sommige van zijn opera's tegen de overheersende invloed van Wagner. Hij oriënteerde zich dan liever op de belcanto-traditie die componisten als Bellini en Donizetti ruim een halve eeuw eerder tot grote hoogte hadden gebracht. Zo ook in *De Tsarenbruid* (1898), waarin – net als in *Werther* – een liefdesdriehoek noodlottige gevolgen heeft. De tragische anti-heldin Ljoebasja zingt in haar cavatina van de eerste akte een soort volkslied over een meisje dat gedwongen wordt te trouwen met een oudere man. Opvallend genoeg blijft de instrumentale ondersteuning tot een minimum beperkt, waardoor de ongeleide zangeres extra kwetsbaar overkomt.

Michel Khalifa

DIT SIERLIJKE ZESLUIK SLUIT PERFECT
AAN BIJ DE FRANSE ESTHETIEK:
GEEN PATHOS, MAAR CHARME EN EEN
LICHTE NEIGING NAAR ARCHAÏSME.

